

Lagutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om förebyggande av terrorism samt med förslag till lag om ändring av 34 a kap. 1 och 4 b § i strafflagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om förebyggande av terrorism samt med förslag till lag om ändring av 34 a kap. 1 och 4 b § i strafflagen (RP 271/2022 rd): Ärendet har remitterats till lagutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ambassadör Päivi Kairamo, utrikesministeriet
- lagstiftningsråd Annika Naskila, utrikesministeriet
- lagstiftningsråd Janne Kanerva, justitieministeriet
- tingsdomare Assi Salminen, Helsingfors tingsrätt
- statsåklagare Sampsa Hakala, Åklagarmyndigheten
- överinspektör Pauliina Martikainen, centralkriminalpolisen
- chefsjurist Jan Sjöblom, skyddspolisen
- advokat Pekka Ylikoski, Finlands Advokatförbund
- professor Sakari Melander
- professor Kimmo Nuotio.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- riksdagens justitieombudsmans kansli
- inrikesministeriet
- Amnesty International Finländska sektionen rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det i Riga den 22 oktober 2015 upprättade tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om förebyggande av terrorism. Propositionen innehåller ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i tilläggsprotokollet som hör till området för lagstiftningen.

Betänkande LaUB 29/2022 rd

Dessutom föreslås det mindre ändringar i strafflagens straffbestämmelser om terroristbrott som till följd av de talrika ändringar som gjorts i lagstiftningen under de senaste åren redan nästan fullt ut motsvarar skyldigheterna enligt tilläggsprotokollet. Straffbarheten för deltagande i utbildning för ett terroristbrott utvidgas till att omfatta även utbildning för sådana brott som begåtts i terroristiskt syfte och som hör till de lindrigaste på straffskalan. I bestämmelsen om brott som begåtts i terroristiskt syfte rättas dessutom en felaktig hänvisning som togs in i bestämmelsen i samband med att Finland förband sig till konventionen och som också gäller tilläggsprotokollet.

Syftet med tilläggsprotokollet är att främja ett snabbt, samordnat och effektivt uppfyllande av vissa förpliktelser som ingår i en resolution av Förenta nationernas säkerhetsråd. Förpliktelserna handlar i synnerhet om att förebygga att utländska stridande som gör sig skyldiga till terrorism lämnar landet samt om att spåra utländska terroriststridande. Syftet är dessutom att främja en gemensam syn och reaktion på brott som involverar utländska stridande som gör sig skyldiga till terrorism, att underlätta utredningen av handlingar som till sin karaktär är förberedande och det straffrättsliga förfarandet i anknytning till sådana handlingar, om handlingar av detta slag kan leda till eller riskerar att leda till terroristbrott, samt att förbättra det internationella samarbetet genom ett effektivare informationsutbyte.

I tilläggsprotokollet åläggs medlemsstaterna att med utgångspunkt i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution kriminalisera utlandsresor för terrorismsyften samt finansieringen, organiserandet eller annat underlättande av sådana resor. Dessutom åläggs medlemsstaterna i tilläggsprotokollet att kriminalisera deltagande i en sammanslutning eller grupp för terrorismsyften och mottagande av utbildning för terrorismsyften. Utöver kriminaliseringsskyldigheten ålägger tilläggsprotokollet varje part i konventionen att sörja för informationsutbytet när det gäller resor för terrorismsyften.

Finland undertecknade tilläggsprotokollet den 18 maj 2016. Protokollet trädde i kraft internationellt den 1 juli 2017. För Finlands del träder det i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då Finland deponerade sitt godkännandeprotokoll hos Europarådets generalsekreterare. Den ikraftträdandelag som ingår i propositionen avses träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet och som infaller samtidigt som tilläggsprotokollet träder i kraft för Finlands del.

De ändringar av strafflagen som gäller straffbestämmelserna om terroristbrott avses träda i kraft så snart som möjligt, dock senast när tilläggsprotokollet träder i kraft för Finlands del.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Propositionen gäller godkännande av det i Riga den 22 oktober 2015 upprättade tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om förebyggande av terrorism. Propositionen innehåller också ett förslag till en så kallad blankettlag genom vilken de bestämmelser i tilläggsprotokollet som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft (lagförslag 1).

Betänkande LaUB 29/2022 rd

Dessutom föreslås det mindre ändringar i strafflagens 34 a kap. om terroristbrott som till följd av de talrika ändringar som gjorts i lagstiftningen under de senaste åren redan nästan fullt ut motsvarar skyldigheterna enligt tilläggsprotokollet (lagförslag 2). Av orsaker som hör samman med artikel 3 i tilläggsprotokollet utvidgas straffbarheten för deltagande i utbildning för ett terroristbrott i 34 a kap. 4 b § i strafflagen till att omfatta även deltagande i utbildning för sådana brott som begåtts i terroristiskt syfte och som hör till de lindrigaste på straffskalan, det vill säga för brott som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten i det kapitlet. I detta sammanhang korrigeras dessutom den felaktiga hänvisning som skrevs in i punkten i fråga i samband med anslutningen till konventionen och som också gäller tilläggsprotokollet. I punkten hänvisas det till 24 kap. 4 § 2 mom. i strafflagen, trots att hänvisningen borde gälla 2 punkten i den paragrafen.

Syftet med tilläggsprotokollet är enligt propositionen att främja ett snabbt, samordnat och effektivt uppfyllande av vissa förpliktelser som ingår i en resolution av Förenta nationernas säkerhetsråd. Förpliktelserna handlar i synnerhet om att förebygga att utländska stridande som gör sig skyldiga till terrorism lämnar landet samt om att spåra utländska terroriststridande. Syftet är dessutom att främja en gemensam syn och reaktion på brott som involverar utländska stridande som gör sig skyldiga till terrorism, att underlätta utredningen av handlingar som till sin karaktär är förberedande och det straffrättsliga förfarandet i anknytning till sådana handlingar, om handlingar av detta slag kan leda till eller riskerar att leda till terroristbrott, samt att förbättra det internationella samarbetet genom ett effektivare informationsutbyte.

I tilläggsprotokollet åläggs medlemsstaterna att med utgångspunkt i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution kriminalisera utlandsresor för terrorismsyften samt finansieringen, organiserandet eller annat underlättande av sådana resor. Dessutom åläggs medlemsstaterna i tilläggsprotokollet att kriminalisera deltagande i en sammanslutning eller grupp för terrorismsyften och mottagande av utbildning för terrorismsyften. Utöver kriminaliseringsskyldigheten ålägger tilläggsprotokollet varje part i konventionen att sörja för informationsutbytet när det gäller resor för terrorismsyften.

Finland undertecknade tilläggsprotokollet den 18 maj 2016. Protokollet trädde i kraft internationellt den 1 juli 2017. För Finlands del träder det i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då Finland deponerade sitt godkännande-instrument hos Europarådets generalsekreterare. Den ikraftträdandelag som ingår i propositionen avses träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet och som infaller samtidigt som tilläggsprotokollet träder i kraft för Finlands del. De ändringar av strafflagen som gäller straffbestämmelserna om terroristbrott avses träda i kraft så snart som möjligt, dock senast när tilläggsprotokollet träder i kraft för Finlands del.

Enligt utredning till utskottet har man vid beredningen av propositionen följt linjen att i detta sammanhang endast göra den lagändring som tydligt förutsätts i tilläggsprotokollet och som gäller utbildning för ett terroristbrott. Utskottet anser att denna linje är motiverad. Lagutskottet har också tidigare ansett det motiverat att för verkställigheten av internationella förpliktelser endast göra nödvändiga lagstiftningsändringar (LaUB 5/2021 rd, s. 3 och 4 samt de tidigare betänkanden som det hänvisas till där).

Betänkande LaUB 29/2022 rd

I enlighet med det som sägs ovan täcker Finlands lagstiftning redan nu i mycket stor utsträckning förpliktelserna i tilläggsprotokollet, så anslutningen till tilläggsprotokollet förutsätter endast smärre ändringar i den nationella lagstiftningen. Sammantaget anser utskottet att de föreslagna ändringarna i 34 a kap. i strafflagen är motiverade inte bara av orsaker som hänför sig till förpliktelserna enligt tilläggsprotokollet utan också i övrigt med tanke på hur klandervärda de gärningar är som regleringen gäller, proportionaliteten i det straffbara uppträdandet och konsekvensen i regleringen.

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker godkännandet av det tilläggsprotokoll som avses i propositionen på det sätt som avses i propositionen. Utskottet tillstyrker också lagförslagen, men med följande kommentarer.

Rättsskydd

När det gäller översynen av straffbestämmelsen om utbildning för terroristbrott i 34 a kap. 4 b § i strafflagen konstaterar lagutskottet att de straffrättsliga bestämmelserna oundvikligen på det sätt som konstateras nedan i detaljmotiveringen är förenade med viss oklarhet. Därför är det viktigt att fästa särskild uppmärksamhet vid den misstänktes och svarandens rättsskydd.

Utskottet understryker vikten av att se till att ingen alltför lättvindigt tillskrivs status som misstänkt eller åtalad. Enligt 3 kap. 3 § 2 mom. i förundersökningslagen (805/2011) ska förundersökningsmyndigheten vid behov utreda om det finns förutsättningar att inleda förundersökning så att ingen grundlöst betraktas som misstänkt för brott. Detta gäller i synnerhet utredning om huruvida tröskeln för förundersökning har överskridits, det vill säga om det i enlighet med 1 mom. i paragrafen finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts. När ärendet gått till förundersökning styrs förundersökningsmyndigheterna av principerna i 4 kap. i förundersökningslagen. Utskottet fäster också vikt vid att en korrekt utredning av brottsmisstanken och en rättvis rättegång också främjas av att åklagaren redan i utredningen av ett terroristbrott deltar aktivt i styrningen av utredningen inom ramen för det förundersökningssamarbete som avses i 5 kap. i förundersökningslagen och att riksåklagaren med stöd av 34 a kap. 7 § i strafflagen beslutar om åtal ska väckas för terroristbrott eller inte. Till rättsskyddet hör också att domstolen, om målet går dit, ska avgöra ett oklart mål till förmån för svaranden.

Utskottet betonar att gärningsmannens skuld inte kan härledas enbart från någon enskild omständighet, utan det är fråga om en helhetsbedömning av alla omständigheter som framkommit vid undersökningen och den senare straffprocessuella behandlingen av det misstänkta brottet. Med beaktande av det som sägs ovan anser utskottet att rättssäkerhetsaspekterna också i fråga om den nu aktuella översynen av straffbestämmelsen om utbildning för terroristbrott kan beaktas på behörigt sätt vid tillämpningen av lagstiftningen.

Övergripande översyn av lagstiftningen om terrorism samt andra iakttagelser

Den nu aktuella propositionen är en del av en översyn av lagstiftningen om terrorism genom punktvisa reformer. Lagutskottet betonar att det 34 a kap. om terroristbrott som ändrats ett flertal gånger bildar en komplicerad och svårbegriplig helhet som det är nödvändigt att granska och förtydliga sammantaget. Lagutskottet påminner om att det också tidigare har fäst uppmärksamhet

Betänkande LaUB 29/2022 rd

vid behovet av en övergripande granskning (LaUB 4/2018 rd, s. 10, LaUB 2/2021 rd, s. 5, och LaUB 15/2021 rd, s. 11).

Bestämmelserna om deltagande i en terroristgrupps verksamhet i 34 a kap. 4 § i strafflagen ändrades genom lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2022 (RP 89/2021 rd, LaUB 15/2021 rd och GrUU 34/2021 rd). Då kompletterades 1 mom. 4 punkten med att en person har hand om en uppgift som är väsentlig för en terroristgrupps brottsliga verksamhet i terroristiskt syfte. I det lagstiftningsprojektet gjordes en grundlig bedömning av vilka gärningar det är motiverat att kriminalisera enligt de allmänna förutsättningarna för användning av straffrätten.

I sitt betänkande om regeringens proposition RP 89/2021 rd behandlade lagutskottet ingående (LaUB 15/2021 rd, s. 5—10) deltagande i en terroristgrupps verksamhet samt hushållsgöromål i den egna familjen, skötsel av barn och vistelse på ett visst område. Utskottet ansåg att man vid beredningen av propositionen och i själva propositionen på ett heltäckande sätt har bedömt kriminaliseringsbehoven i anslutning till terroristgrupps verksamhet och främjandet av sådan verksamhet och hur det är motiverat att tillgodose behoven genom ändringar i bestämmelserna. Lagutskottet ansåg att de begränsningar av straffbarheten som ingår i propositionsmotiven och som gäller hushållsgöromål, skötsel av barn och vistelse är ändamålsenliga (se LaUB 15/2021 rd, s. 8).

Utskottet påminner om att utskottet samtidigt i sitt betänkande dock ansåg det vara viktigt att man i den kommande övergripande granskningen bedömer hur lagstiftningen fungerar, hur fenomenen utvecklas och hur lagstiftning och praxis utvecklas i de viktigaste referensländerna också beträffande frågor som gäller familjemedlemmars eventuella brottsliga verksamhet (se LaUB 15/2021 rd, s. 10). Bakgrunden till den tidigare behandlade propositionen RP 89/2021 rd var att en arbetsgrupp utrett om bestämmelserna om terroristbrott är tidsenliga och hur väl de stämmer överens med regleringen i referensländerna (Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2020:8). I sitt betänkande om propositionen ansåg lagutskottet att lagstiftningsprojektet i fråga synnerligen grundligt hade utrett omfattningen av lagstiftningen om terroristbrott i Finland. Trots detta ansåg utskottet att det är viktigt att man också i den förestående utvärderingen försäkras om att lagstiftningen om terroristbrott är heltäckande i förhållande till hur lagstiftningen i jämförelseländerna, företeelser i anslutning till terrorism och andra motsvarande omständigheter eventuellt utvecklas och förändras. Utskottet konstaterade att om det fortfarande uppstår luckor, finns det skäl att vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder (LaUB 15/2021 rd, s. 11).

Sakkunniga har också lyft fram möjligheten att i straffprocessen behandla brott som hänför sig till terroristverksamhet exempelvis som krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten. Utskottet påpekar därför att det är motiverat att bedöma det straffrättsliga ansvaret för personer som återvänder från ett konfliktområde och som kan ha deltagit i en terroristgrupps verksamhet inte bara med tanke på terroristbrott utan också med tanke på andra brottsrubriceringar, beroende på vilka uppgifter som kan inhämtas om deras förehavanden.

Enligt utredning till utskottet är det svårt att skaffa bevis för terroristbrott. Terroristbrott som kan komma att behandlas i en finländsk straffprocess är ofta sådana som misstänks ha begåtts i krisområden där det är svårt att göra en heltäckande utredning. Utskottet anser därför att det är viktigt att sträva efter att främja det internationella informationsutbytet, vilket kan ske genom att utveckla den praktiska verksamheten och avtalsarrangemangen. Enligt erhållen utredning har det till ex-

Betänkande LaUB 29/2022 rd

empel redan länge förts diskussioner i EU om hur man kan främja bevisinhämtningen i stridsområden.

Vid utskottets utfrågning om den aktuella propositionen fäste sakkunniga också uppmärksamhet vid oklarheterna i den internationella definitionen av terroristbrott. Till exempel i definitionen av terroristbrott i artikel 1 i Europarådets konvention om förebyggande av terrorism hänvisas det till brott som omfattas av tillämpningsområdet för de instrument som räknas upp i bilagan till konventionen och till den definition av brottet som ges i respektive instrument. Det är ingen tydlig definition av terroristbrott. Enligt utredning till utskottet har Europarådets ledningskommitté för bekämpning av terrorism (CDCT) vid sitt 9:e plenum 30.11—2.12.2022 beslutat att de formella förhandlingarna om definitionen inleds vid kommitténs nästa plenum våren 2023. Utskottet välkomnar projekt som syftar till att precisera definitionen. Lagutskottet noterar dock att det inte är konventionens definition i sig som tillämpas i Finland, utan den noggrant avgränsade definitionen av terrorism (brott som begåtts i terroristiskt syfte) i 34 a kap. 1 § i strafflagen. Även om definitionerna på internationell nivå inte är tydliga, formuleras inte de nya brottsrekvisit som tillämpas i samband med genomförandet av internationella förpliktelser i Finland direkt utifrån skyldighetens ordalydelse, utan så att rekvisitet uppfyller den straffrättsliga legalitetsprincipens krav på noggrann avgränsning och stämmer överens med de skrivsätt i som tillämpas i finländsk strafflagstiftning.

DETALJMOTIVERING

2. Lagen om ändring av 34 a kap. 1 och 4 b § i strafflagen

4 b §. Deltagande i utbildning för ett terroristbrott. Av skäl som hänför sig till artikel 3 i tilläggsprotokollet föreslås det i propositionen (RP, s. 24) att paragrafen ändras så att straffbarheten för deltagande i utbildning för ett terroristbrott omfattar utbildning för alla brott som begåtts i terroristiskt syfte och som är straffbara enligt 1 § 1 mom. För närvarande ingår inte momentets 1 punkt, där det föreskrivs att olaga hot, falskt alarm, i 24 kap. 4 § 2 mom. i strafflagen avsett grovt brott mot offentlig frid eller i 44 kap. 10 § i den lagen avsedd straffbar användning av kärnenergi i terroristiskt syfte är straffbart. Enligt 34 a kap. 4 a § i strafflagen kan utbildning för ett terroristbrott redan för närvarande meddelas också för sådana gärningar som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten. Konventionen och tilläggsprotokollet förpliktar till att kriminalisera de identiska brott som tillhandahållande och mottagande av utbildning innebär, det vill säga utbildning för samtliga terroristbrott enligt bilagan till konventionen. När paragrafen ändrats blir det straffbart att delta i utbildning för ett brott som avses i 1 § 1 eller 2 mom. eller 1 a eller 2 §. Lagutskottet anser i enlighet med övervägandena ovan att den föreslagna ändringen är motiverad.

När det gäller tillämpningssituationerna för den utvidgning av straffbarheten för utbildning som föreslås i propositionen konstaterar lagutskottet för tydlighetens skull följande: Enligt 34 a kap. 4 b § i strafflagen är gärningssätten för deltagande i utbildning att utbilda sig i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser, eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker. Av paragrafen framgår alltså att vilken metod eller teknik som helst inte är relevant. Det kan vara fråga om att i utbildningssyfte förvärva såväl kunskaper som praktiska färdigheter. I paragrafen avsed-

Betänkande LaUB 29/2022 rd

da jämförbara särskilda metoder och tekniker kan också användas för att begå brott som nämns i 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen.

I propositionen (s. 24) hänvisas det redan i fråga om olaga hot och falskt alarm till att utbildningen kan gälla sådana exceptionella tekniska sätt att begå brott som används för att förhindra att gärningsmannen åker fast. Det är fråga om fall där avsändaren av ett hot eller ett alarm döljs.

I fråga om grovt brott mot offentlig frid är det fråga om utbildning i att obehörigen tränga sig in i eller annars inträda i en byggnad eller lokal som används av riksdagen, republikens president eller statsrådet eller av en delegation eller beskickning för en främmande stat eller för en organisation som bildats av regeringar sinsemellan. Det är känt att säkerhetsarrangemangen i sådana byggnader och lägenheter håller hög standard och man strävar också efter att hålla dem sådana. Det kan därför vara fråga om särskilda medel som främjar kringgående av säkerhetsarrangemangen. Utbildning för grova brott mot offentlig frid kan till exempel innebära förvärvande av kunskaper och färdigheter som gör det möjligt att passera passagekontrollen av den byggnad som ska skyddas. I sådana fall handlar det inte om att förvärva normala tekniska färdigheter.

Med stöd av den föreslagna lagändringen blir det också straffbart att utbilda sig för att i terroristiskt syfte begå ett brott mot bestämmelserna om användning av kärnenergi. Straffbar användning av kärnenergi är enligt 44 kap. 10 § i strafflagen till exempel att utan tillstånd använda kärnenergi, inte iaktta säkerheten vid användning av kärnenergi eller att börja driva en kärnanläggning. Det är uppenbart att denna typ av åtgärder kräver särskilda färdigheter.

I förarbetena till lagstiftningen är det möjligt att lyfta fram endast tydligt framträdande gärnings-sätt. Straffrättsliga bestämmelser lämnar oundvikligen rum för tolkning. Därför är det viktigt att på det sätt som sägs i övervägandena ovan fästa särskild uppmärksamhet vid den misstänktes och svarandens rättsskydd.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Lagutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner det tilläggsprotokoll som avses i proposition RP 271/2022 rd till den del det hör till Finlands behörighet.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 271/2022 rd utan ändringar.

Betänkande LaUB 29/2022 rd

Helsingfors 16.2.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Leena Meri saf
vice ordförande Sandra Bergqvist sv
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Hanna Huttunen cent
medlem Saara Hyrkkö gröna
medlem Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Paula Werning sd
ersättare Juho Kautto vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Mikko Monto.

Betänkande LaUB 29/2022 rd

Reservation

Reservation

Motivering

I propositionen föreslås det att riksdagen godkänner det i Riga den 22 oktober 2015 upprättade tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om förebyggande av terrorism. Av orsaker som hänför sig till artikel 3 i tilläggsprotokollet föreslås det samtidigt att bestämmelserna om terroristbrott i 34 a kap. i strafflagen ändras så att straffbarheten för utbildning för ett terroristbrott utvidgas till att omfatta också utbildning enligt för de enligt straffskalan lindrigaste brotten som begås i terroristiskt syfte.

Terrorism är ett samhällsfarligt fenomen, och därför är det viktigt att godkänna tilläggsprotokollet och komplettera 34 a kap. i strafflagen genom att utvidga straffbarheten för utbildning för ett terroristbrott. Trots detta kommer det fortfarande att finnas luckor i strafflagens bestämmelser om terroristbrott. Till denna del bör det noteras att tilläggsprotokollet fastställer en miniminivå för regleringen, och det är således möjligt att nationellt fastställa kriminaliseringar som går längre än så.

När det gäller frågan om familjemedlemmars brottsliga verksamhet konstaterar vi att till exempel Tysklands högsta domstol har konstaterat att även hemvårdsuppgifter utgör en prestation för en terroristgrupp (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 2020:8, s. 44). I media har det också förekommit omfattande nyheter om en norsk domstols avgörande, enligt vilket en kvinna har deltagit i terroristverksamhet genom att laga mat, tvätta tvätt och ta hand om barnen. Enligt domstolen gjorde kvinnans agerande det möjligt för de tre äkta männen att aktivt delta i Isis stridsåtgärder, och det konstaterades att hon uppfostrade en ny generation Isis-soldater. Vi anser att verksamhet som uppenbart tjänar en terroristgrupps kriminella syften bör kriminaliseras också i Finland.

Vi fäster också uppmärksamhet vid att det enligt den gällande strafflagen över huvud taget är straffbart endast att aktivt delta i en terroristgrupps eller terroristorganisationens brottsliga verksamhet, och att tillhörighet till en terroristgrupp eller terroristorganisation alltså inte i sig är brottslig. Till exempel i Storbritannien är tillhörighet till en terroristorganisation däremot uttryckligen straffbar (RP 89/2021 rd, s. 33). Det är därför viktigt att se till att vår nationella lagstiftning om terroristbrott inte släpar efter motsvarande reglering i andra stater.

Vid utfrågningen av skyddspolisen som sakkunnig framgick det dessutom att den strafflagsbestämmelse som kriminaliserar resor i syfte att begå ett terroristbrott har ett så begränsat tillämpningsområde att dess praktiska betydelse för ingripande i fenomenet med utländska stridande är mycket begränsad. Till exempel den danska strafflagen förbjuder en dansk medborgare eller en utlänning som är fast bosatt i Danmark att utomlands resa och vistas i ett område för vilket justitieministern har utfärdat ett särskilt förbud. Förordnandet kan utfärdas för ett område där en terroristorganisation är en del av en väpnad konflikt.

Terrorism avser brottslighet som synnerligen allvarligt hotar samhällets grundläggande funktioner, rättsordningen och människors liv, hälsa och säkerhet. Därför krävs satsningar på att bekäm-

Betänkande LaUB 29/2022 rd
Reservation

pa den. De ändringar i strafflagen som föreslås i den nu aktuella propositionen är dock till sin natur tämligen begränsade och småskaliga. Bestämmelserna om terroristbrott bör därför granskas mer övergripande, med beaktande av att vårt nationella rättssystem enligt utredning till lagutskottet inte kan ingripa i terroristverksamheten på ett särskilt heltäckande sätt. Problemen i nuläget syns till exempel i att ett exceptionellt litet antal ärenden har tagits upp till undersökning och gått till åtalsprövning, trots att det samtidigt pågår betydande stödverksamhet för terrorism i Finland och trots att den nationella hotnivån för terrorism har stigit (inrikesministeriets yttrande till lagutskottet den 20 januari 2023, s. 2).

Vi anser att en övergripande översyn av bestämmelserna om terroristbrott bör inledas utan dröjsmål. I detta sammanhang bör man särskilt granska omfattningen av området för straffbart beteende, så att bland annat de nämnda luckorna i regleringen kan täckas och så att regleringen genuint möjliggör effektiva insatser mot alla former av terroristverksamhet.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner ett uttalande (***Reservationens förslag till uttalande***).

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål inleder ett lagstiftningsprojekt där strafflagens bestämmelser om terroristbrott bedöms samlat med särskilt fokus på omfattningen av området för straffbart beteende och förelägger riksdagen en proposition om en revidering av lagstiftningen så att den de facto möjliggör effektiva insatser mot alla former av terroristverksamhet.

Helsingfors 16.2.2023

Sanna Antikainen saf
Jukka Mäkynen saf
Leena Meri saf